

Sivistyslautakunta	§ 23	14.09.2021
Sivistyslautakunta	§ 76	01.02.2022
Sivistyslautakunta	§ 130	17.05.2022

Koulukuljetussäännön ja kouluteiden turvallisuusluokittelun kehittäminen kevätkaudella 2022

477/08.01.01/2021

Sivistyslautakunta 14.09.2021 § 23

Kasvatus- ja sivistyslautakunta on käsitellyt Mäntsälän kunnan vaarallisten teiden luokittelua edellisen kerran kokouksessaan 13.4.2021. Lautakunta ei tässä kokouksessa tehnyt muutoksia Linjatien vaarallisuusluokitukseen: välillä moottoritie E75 – Ohkolantie tie on vaarallinen esikoululaisista 6. vuosiluokan oppilaisiin ja Ohkolantieltä Hyvinkään suuntaan ainoastaan esikoululaisille.

Sivistyslautakunta on kokouksessaan 17.8.2021 keskustellut Linjatien turvallisuudesta ja turvallisuusluokituksen käsittelystä seuraavassa Sivistyslautakunnan kokouksessa. Turvallisuusluokittelun tarkastelun tarve liittyy Etelä-Mäntsälän yläluokkien oppilaiden koulunkäyntiin Tuusulassa Kellokosken koulun yläluokilla.

Mäntsälän ja Tuusulan kunnat ovat solmineet koulusopimuksen, jonka mukaisesti Etelä-Mäntsälän oppilaaksiottoalueen yläluokkien oppilaiden lähikoulu on ensisijaisesti Tuusulan kunnan Kellokosken koulu. Sopimus on astunut voimaan 1.8.2017 vuosiluokan 7 oppilaiden osalta, voimaantulo 8. ja 9. luokkien oppilaille porrastetusti vuosina 2018 ja 2019. Koulusopimuksen mukaisesti syntyvät kustannukset korvataan kotikuntajärjestelmän kautta. Koulusopimuksessa ei määritellä erikseen koulukuljetuksista, vaan niissä noudatetaan perusopetuslaissa säädettyä. Lisäksi Tuusulan kunta tarkentaa omien koulujensa oppilaiden koulukuljetusten periaatteet ja koulukuljetusjärjestelyt.

Ennen Tuusulan kunnan kanssa solmittua koulusopimusta alueen oppilaat opiskelivat perusopetuksen yläluokkien oppimäärän Mäntsälän kunnan keskusta-alueella, joko Riihenmäen tai Ehnroosin koulussa. Tuolloin oppilaat kävelivät itsenäisesti joko Eteläisen pikatien (E140) tai Ohkolantien varteen linja-autopysäkeille. Sama käytäntö on jatkunut Tuusulasopimuksen astuttua voimaan. Tuusulan kunta on järjestänyt alueen oppilaiden koulukuljetukset Kellokosken kouluun omien periaatteidensa mukaisesti kuten Mäntsälän kunta aikaisemmin oppilaiden kulkiessa keskusta-alueelle.

Mikäli teiden vaarallisuusluokitukseen puututaan, tulee mahdollisia luokitusmuutoksia tarkastella koko kunnan alueen näkökulmasta.

Ostavastuukävelymatka

Kasvatus- ja sivistyslautakunta on käsitellyt Mäntsälän kunnan koulukuljetussääntöä edellisen kerran kokouksessaan 13.4.2021. Kasvatus- ja sivistyslautakunta päätti tuolloin muutoksista omavastuukävelymatkoihin. 1.8.2021 voimaan astuneen

koulukuljetussäännön mukaisesti kuljetusoppilaan omavastuukävelymatka on yhteen suuntaan enintään:

- esiopetusoppilaalla 1,0 km
- 1.-3 lk. oppilaalla 2,0 km
- 4 - 6 lk. 3,0 km
- 7 - 9 lk. 5,0 km.

Opetushallituksen Koulukuljetusoppaassa (2021) todetaan kunnan kuljetusperiaatteista ja koulukuljetusten yhteyshenkilöstä seuraavasti:

Useimmissa kunnissa on koottu kuljetuskäytänteet, joissa todetaan koulukuljetusten järjestämisestä perusopetuslakia tarkemmin. Periaatteiden avulla varmistetaan oppilaiden yhdenvertainen kohtelu koulukuljetuksia koskevissa asioissa.

Kunta seuraa koulukuljetusten laatua ja toteutumista sopimusaikana. Kunnat määrittelevät yhteyshenkilön, johon vanhemmat ja koululaisautonkuljettajat voivat olla yhteydessä. Koulukuljetuksista kannattaa kerätä palautetta huoltajilta ja oppilailta esimerkiksi kyselyillä. Tarvittavia tarkistuksia tai muutoksia kuljetuksiin on hyvä suunnitella yhteistyössä eri osapuolten kanssa. Huoltajilla ja oppilailla on paljon kokemustietoa, jota koulukuljetusten suunnittelussa ja kehittämisessä kannattaa hyödyntää. Monet ongelmat voidaan välttää, kun vuorovaikutus on avointa ja yhteistyötä tehdään. Myöskään positiivista palautetta ei tule unohtaa. Sitä on tärkeä antaa niin opetuksen järjestäjille, liikennöitsijöille ja koululaisautonkuljettajille kuin myös kouluille ja oppilaille silloin, kun koulukuljetus toimii hyvin.
(<https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/Koulukuljetusopas.pdf>
30.8.2021)

Syksyn 2021 aikana Mäntsälässä on käyty keskustelua omavastuukävelymatkan mittausperiaatteiden tulkinnasta. Mäntsälän kunnan koulukuljetussäännön määrittelemiä omavastuukävelymatkoja on aikaisemmin tulkittu siten, että yhdensuuntainen omavastuukävelymatka tarkoittaa lihasvoimin kuljettua matkaa oppilaan kotoa noutopaikalle. Tämä matka määritellään koulukuljetussäännössä 1 km:n tarkkuudella. Omavastuukävelymatkan tarkalla määrittelyllä on tavoiteltu kunnan oppilaiden yhdenvertaista kohtelua vuosiluokittain.

Syksyn 2021 aikana yksittäiset huoltajat ovat esittäneet tulkinnan, että yhdensuuntaisen omavastuukävelymatkan tulisi katsoa muodostuvan kokonaisuudesta, johon kuuluvat kaikki oppilaan ottamat askeleet koulumatkan aikana. Tämä tulkinta haastaa erityisesti mahdollisuuden oppilaiden yhdenvertaiseen kohteluun ja tuottaa vaikeuden myös koulumatkan pituuden määrittelyyn, sillä esimerkiksi jo matkasuunnan vaihtuminen kouluun tultaessa ja sieltä kotiin palattaessa aiheuttaa muutoksen koulumatkan ja omavastuukävelymatkan pituuteen (pysäkit sijaitsevat tyypillisesti eri puolilla tietä ja ne sijaitsevat tyypillisesti viistosti toisiaan kohden).

Kevään 2021 kasvatus- ja sivistyslautakunnan käymissä keskusteluissa ei ilmennyt tarvetta omavastuukävelymatkan mittaamisen

uudelleenmäärittelyyn, vaan lautakunta käsitteli ainoastaan omavastuukävelymatkan pituuden muuttamista.

Kasvatus- ja sivistyslautakunta päätti 13.4.2021 kokouksessa käsitellessään seuraavasti:

Puheenjohtaja totesi lisäksi keskustelun perusteella kasvatus- ja sivistyslautakunnan yksimielisesti päättäneen esittelijän esityksen mukaisesti, että koulukuljetussääntöön ja vaarallisten teiden luokitteluun liittyvää työskentelyä jatketaan ja että työskentelyssä huomioidaan selonteossa esille nousseet koulukuljetussäännön ja vaarallisten teiden luokittelun tärkeimmät muutostarpeet.

Lautakunta merkitsi tiedoksi koulukuljetustyöryhmän selonteon, mutta ei tehnyt selonteon pohjalta muutoksia koulukuljetussääntöön eikä vaarallisten teiden luokitteluun. Lautakunnan jäsenet tekivät vastaehdotuksia koulukuljetussääntöön, jotka liittyivät oppilaiden omavastuumatkoihin ja teiden vaarallisuusluokitteluihin. Nämä muutokset hyväksyttiin äänestysten jälkeen.

Koulukuljetuksia koskevat muutokset kannattaa tehdä niin, että ne astuvat voimaan uuden lukuvuoden alussa, jotta jo alkaneet kuljetukset sujuvat mahdollisimman hyvin ja välttyään sekaannusta aiheuttavilta muutoksilta.

(Valmistelija / lisätietoja: opetuksen asiantuntija Leena Lemiläinen-Honkanen, sähköposti leena.lemilainen-honkanen(@)mantsala.fi ja palvelualuejohtaja Timo Ahvo, sähköposti timo.ahvo(@)mantsala.fi)

Palvelualuejohtajan päätösesitys:

Sivistyslautakunta päättää, että koulukuljetuksen omavastuumatka tulkitaan niin, että se lasketaan oppilaan kotiportilta oppilaan noutopaikkaan.

Sivistyslautakunta päättää käsitellä koulukuljetussääntöä ja vaarallisten teiden luokittelua tammikuussa 2022 ja ohjeistaa ottamaan huomioon palautteet, jotka on saatu vaarallisten teiden luokitteluun ja koulukuljetussääntöön.

Käsittely:

Käsittelyn aikana jäsen Päivi Koski esitti, että matka oppilaan jättöpaikalta kouluun lasketaan mukaan oppilaan omavastuumatkaan. Sivistyslautakunnan jäsenet kannattivat esitystä.

Käsittelyn aikana jäsen Eerik Brusila esitti, että Linjatie luokitellaan lisääntyneen raskaan liikenteen vuoksi vaaralliseksi myös luokille 7-9. Sivistyslautakunnan jäsenet kannattivat esitystä.

Päätös:

Sivistyslautakunta päätti yksimielisesti käsitellä koulukuljetussääntöä ja vaarallisten teiden luokittelua tammikuussa 2022 ja ohjeistaa ottamaan huomioon palautteet, jotka on saatu vaarallisten teiden luokitteluun ja koulukuljetussääntöön.

Lisäksi sivistyslautakunta päätti, että matka oppilaan jättöpaikalta kouluun

lasketaan mukaan oppilaan omavastuumatkaan.

Lisäksi sivistyslautakunta päätti, että Linjatie luokitellaan vaaralliseksi myös luokille 7-9.

Sivistyslautakunta 01.02.2022 § 76

Esi- ja perusopetuksen koulukuljetusetuudesta säädetään perusopetuslaissa 628/1998 § 32. Mäntsälän kasvatus- ja sivistyslautakunta on hyväksynyt koulukuljetussäännön 11.12.2018 § 145 ja sivistyslautakunta on tehnyt siihen muutoksia kokouksessa 14.9.2021 § 23 samassa yhdessä teiden turvallisuusluokittelun muutosten kanssa. Joulukuussa 2021 sivistyslautakunta käsitteli koulukuljetussäännön ja teiden turvallisuusluokittelun valmistelussa olevia asioita 14.12.2021 § 71. Sivistys- ja hyvinvointipalveluissa on lukuvuoden 2021–2022 aikana kartoitettu esi- ja perusopetusoppilaiden koulukuljetusten kehittämistarpeita. Tekninen ja elinvoimapalvelut on osallistunut valmisteluun. Kuntakehitysjohtaja Vesa Gummeruksen ja kuljetussihteeri Kristina Lindstenin kanssa pidettiin kokous 20.1.2022, jossa käsiteltiin koulukuljetusten kehittämis- ja uudistamistarpeita.

Kevätlukukauden 2022 aikana esitetään toteutettaviksi seuraavia kehittämistekoja koulukuljetusten kehittämiseksi:

Nykyisin kuntalaispalautteet ohjautuvat luottamuselin- ja virkamiesorganisaatioissa useille eri tahoille. Kuntalaisilla on lisäksi ollut haastetta löytää oikea vastuutaho koulukuljetusasioissa. Ehdotetaan viestintäkanavia ja tehtävärooleja selkeytettäväksi siten, että

- perustetaan opetuspalveluiden palautekanava kunnan kotisivuille kotisivu-uudistuksen yhteydessä
- uudistetaan kotisivujen esi- ja perusopetuksen koulukuljetusosan rakennetta ja sisältöä kokouksessa esitellyllä tavalla
- kuljetusperheiden toiveiden ja palautteiden keruun varmistamiseksi toteutetaan syyslukukauden 2022 alusta alkaen kohdennetut kyselyt
- Sivistyslautakunta päättää edelleen koulukuljetussäännöstä, sitä vastoin luovutaan erillisestä koulukuljetusoppaasta. Jatkossa opastekstit löytyvät kunnan kotisivuilta. Koulukuljetussääntö päivitetään kevätkauden aikana. Asia käsitellään viimeistään toukokuun lautakuntakokouksessa.
- Ehdotetaan harkittavaksi teiden turvallisuusluokittelun asiantuntijaelimeksi Mäntsälän kunnan liikenneturvallisuustyöryhmää.
- Tehdään kunnan toimintasääntöön tarvittavat muutokset.

Koulukuljetusetuudesta päätettäessä varmistetaan, että kaikki

esiopetuksen ja vuosiluokkien 1–9 oppilaat saavat koulukuljetuspäätöksen ja mahdollisuuden oikaisuvaatimuksen tekemiseen. Kevätlukukauden 2022 aikana tulevat lukuvuoden 2022–2023 yläluokkalaiset hakevat koulukuljetusetuutta porrastetusti.

- Viestinnässä painotetaan koulukuljetusetuuden hakemista varsinaisena hakuaikana. Suunnitellaan koulukuljetusten vuosikello. Lukujärjestysten koulupäivien aloitus- ja päättymisajan ilmoittamista aikaistetaan, mikä antaa enemmän aikaa koulukuljetusjärjestelyjen tekemiseen. Keväällä 2022 koulupäivien työajat ilmoitetaan kuljetussihteerille viimeistään perjantaina 10. kesäkuuta. Tekninen ja elinvoimapalvelut käy kesäkuussa keskustelut liikenteenharjoittajien kanssa kuljetusten suunnittelemiseksi. Oppilaiden kuljetusjärjestelyt ilmoitetaan koteihin viimeistään elokuun alussa.
- Yhteistyötä Koululiituun varmennetaan ja lisätään.
- Koulujen roolia ja viestintävastuuta koteihin (oppilaskohtainen, yksilöllinen näkökulma) vahvistetaan ja selkeytetään. Työskentely on aloitettu rehtorikokouksessa 20.1.2022.

(Valmistelija / lisätietoja: palvelualuejohtaja Timo Ahvo, sähköposti timo.ahvo(@)mantsala.fi, opetuspäällikkö Janne Mäkinen, sähköposti janne.makinen(@)mantsala.fi, opetuksen asiantuntija Leena Lemiläinen-Honkanen, sähköposti leena.lemilainen-honkanen(@)mantsala.fi)

Palvelualuejohtajan päätösesitys:

Sivistyslautakunta hyväksyy yllä mainitut toimenpiteet koulukuljetusten kehittämiseksi.

Päätös: Sivistyslautakunta päätti hyväksyä esityksen.

Sivistyslautakunta 17.05.2022 § 130

Esi- ja perusopetuksen koulukuljetusetuudesta säädetään perusopetuslaissa 628/1998 §32. Mäntsälän Sivistyslautakunta on hyväksynyt koulukuljetussäännön 11.12.2018 ja tehnyt siihen muutoksia kokouksessa 14.9.2021 § 23 samassa yhdessä teiden turvallisuusluokittelun muutoksen kanssa.

Joulukuussa 2021 Sivistyslautakunta käsitteli koulukuljetussäännön ja teiden turvallisuusluokittelun valmistelussa olevia asioita 14.12.2021 §71. Kokouksessa 1.2.2022 §76 Sivistyslautakunta hyväksyi toimenpiteet esi- ja perusopetuksen koulukuljetusten kehittämiseksi kevätlukukaudella 2022.

Sivistyslautakunta sekä Tekninen ja elinvoima -lautakunnat ovat pitäneet yhteiset iltakoulut koulukuljetuksista 26.10.2021 ja 5.5.2022.

Kyselyt ja tiedonkeruut

Talvikauden 2022–2023 aikana 4.4. opetuspalveluissa sekä koulukuljetusyksikössä on koottu yhteen tietoa kuntalaisyhteydenotoista

kuljetuksiin ja niiden ongelmakohtiin liittyen. Yhteydenottoja on tullut varsin niukasti, ja ne ovat hajaantuneet eri teemoihin. Myöskään 12.4.2022 julkaistun koulukuljetuskyselyn kautta ei ole tullut ilmi merkittäviä muutostarpeita koulukuljetussääntöön tai teiden turvallisuusluokitteluun liittyen.

Kevätlukukaudella 2022 toteutetut kehittämistoimet

Opetuspalveluiden sekä teknisen ja elinvoimapalveluiden yhteistyönä on kevätlukukauden 2022 aikana tuotettu koulukuljetusten vuosikello. Vuosikello kuvaa koulukuljetuksiin liittyvät tehtävät vuoden eri kuukausina sekä myös kuukausittain tai tarvittaessa toistuvat tehtävät. Vuosikellon myötä on lukuvuodelle 2022–2023 sovittu koulukuljetusjärjestelyjen suunnittelun ja tiedottamisen aikaistetusta aikataulusta siten, että kodit ja oppilaat saavat tiedon koulukuljetusjärjestelystä koulun alkua edeltävän viikon loppuun mennessä, viimeistään perjantaina 5.8.2022.

Koulukuljetuksiin liittyvää viestintää on pyritty kehittämään eri toimenpitein, joista ehkä tärkein on Mäntsälän kunnan kotisivuille rakennettu erillinen koulumatkoja ja -kuljetuksia käsittelevä sivusto-osa. Tämä osa sisältää aiemminkin kunnan kotisivuilta löytyneiden tekstisisältöjen ohella aiemman Koulukuljetusoppaan sisältämiä ohjaavia tekstisisältöjä. Lisäksi kotisivuilla on jatkuvasti avoinna koulukuljetuksia koskeva palaute- ja ideakysely. Tällä hetkellä on vielä vaikea arvioida, löytävätkö kuntalaiset jatkossa aiempaa vaivattomammin tietoa ja tarvitsemansa yhteystahot koulukuljetusasioissa tai ohjautuvatko kuntalaispalautteet luottamuselin- ja virkamiesorganisaatioissa jatkossa selkeämmin. Lisäksi kouluja koskevien kuljetusten sisältöjä varten on rehtoreiden Teamsiin rakennettu oma osio.

Koulukuljetuksiin liittyvää oppilaskohtaista päätöksentekoa kehitettiin kevätlukukauden 2022 aikana erityisesti yläluokkien oppilaiden porrastetun kuljetushaun avulla tammi-helmikuussa. 7. vuosiluokan lukuvuonna 2022–2023 aloittavat oppilaat hakivat kuljetusetuutta oppilaaksiottopäätösten saavuttua. Yläluokkien oppilaiden koulukuljetuspäätöksiä on 5.5.2022 mennessä tehty yhteensä 142 kappaletta.

Kevätlukukaudella 2022 koulukuljetusten varsinainen hakuaika oli 4.–14.4.2022. Koulukuljetusten päätöksentekoa saatiin kevätlukukauden aikana aikaistettua siten, että 5.5.2022 mennessä päätöksiä oli tehty kaikkiaan 253 kappaletta (kouluvuodelle 2021–2022 tehtiin yhteensä 247 kuljetuspäätöstä). Avoinena päivämäärällä 5.5.2022 oli yhteensä kuusi koulukuljetushakemusta, joista neljä odotti asiantuntijan lausuntoa ja kaksi esiopetuspaikkatietoa.

Eräänä kehittämistoimenpiteenä koulujen roolia koulukuljetuksissa (lukujärjestykset, viestintä koteihin, odotusajan ohjattu toiminta) on pyritty selkeyttämään. Lukuvuoden 2022–2023 lukuvuosisuunnitelmassa koulut tulevat nimeämään koulukuljetuksen yhdyshenkilön.

Yhteistyötä Koululiitu-ohjelman kanssa on lisätty. Koululiitu toteutti katselmointikäynnin Mäntsälään 23.4.2022.

Kevätlukukauden 2022 aikana ei kyselyiden ja yhteydenottojen perusteella todettu koulukuljetussäännön ja teiden turvallisuusluokittelun merkittäviä muutostarpeita. Kehittämistyötä koulukuljetusasioissa tehdään jatkuvasti, muun muassa vammaisoppilaiden palvelutarpeet huomioiden. Koulukuljetus on tärkeä kuntalaispalvelu erityisesti haja-asutusalueilla asuvien lapsiperheiden näkökulmasta.

Sekä koulukuljetussäännön että teiden turvallisuusluokittelun toimivuutta tulee jatkuvasti arvioida ja kehittää olosuhteet ja kunnan toimintamahdollisuudet sekä myös valtakunnalliset muutospaineet huomioiden.

(Valmistelija / lisätietoja: opetuksen asiantuntija Leena Lemiläinen-Honkanen, sähköposti leena.lemilainen-honkanen(@)mantsala.fi, opetuspäällikkö Janne Mäkinen, sähköposti janne.makinen(@)mantsala.fi ja palvelualuejohtaja Timo Ahvo, sähköposti timo.ahvo(@)mantsala.fi)

Palvelualuejohtajan päätösesitys

Sivistyslautakunta vahvistaa voimassa olevan koulukuljetussäännön ja teiden turvallisuusluokittelun.

Lisäksi Sivistyslautakunta merkitsee tiedoksiannetuksi kevätlukukaudella 2022 toteutetut esi- ja perusopetuksen koulukuljetusten kehittämistoimenpiteet.

Käsittely:

Käsittelyn aikana palvelualuejohtaja muutti esitystään seuraavasti:

Sivistyslautakunta päättää, että koulukuljetussäännön kohta ”Oppiaineen opiskelu muualla kuin lähikoulussa” muutetaan seuraavasti:

Eräiden oppiaineiden opetusta (esimerkiksi katsomusaineet) järjestään vain muutamilla kouluilla tai tietyn oppiaineen opetusta (käsityö, musiikki jne.) voidaan järjestää toisella koululla säännöllisesti tai väliaikaisesti esimerkiksi peruskorjauksesta johtuen. Mäntsälän kunta voi järjestää tämän tyyppisten opetuspaikkajärjestelyjen edellyttämät kuljetukset, vaikka oppilaalle ei olisi myönnetty koulukuljetusetuutta. Etenkin keskustan alueella oppilaat siirtyvät toiseen kouluun lähtökohtaisesti kävellen. Kulkumuodon valinnan päättää koulu, ja siinä huomioidaan oppilaiden ikätaso, matkan pituus, turvallisuus sekä siirtymiseen kuluva aika, jotta oppilas ehtii myöhästymättä opetukseen ja seuraavalle oppitunnille. Koulupäivän aikana tapahtuviin kuljetuksiin ei tehdä erikseen kuljetushakemusta.

Sivistyslautakunta vahvistaa muilta osin voimassa olevan koulukuljetussäännön ja kouluteiden turvallisuusluokittelun. Lisäksi Sivistyslautakunta merkitsee tiedoksi kevätlukukaudella 2022 toteutetut esi- ja perusopetuksen koulukuljetusten kehittämistoimenpiteet.

Päätös:

Sivistyslautakunta päätti hyväksyä muutetun päätösesityksen.

Liite 1. Koulukuljetussääntö

Liite 2. Kouluteiden turvallisuusluokittelu